

maa jeg dog foretrække, at den hele Sag om Folkeunderviisningen bliver ordnet under eet, og antage, at det ikke er Stedet til at tage en Deel deraf for paa Finantsfagens nærværende Trin, ligesom jeg og maatte ønske, at dette Spørgsmaal først vilde komme for, naar en omfattende Plan for det hele Skolevæsen og for den hele Folkeunderviisning ligger for, da det saa vistnok vil faae sin behørig Plads i en saadan Plan; jeg skal derfor stemme imod Forslaget, saaledes som det nu foreligger.

Grundtvig: Da vi nylig talte om de 2000 Rbd., som skulde fordeles mellem Præsterne, da kunde det heller ikke naaes; man indvendte, at det var bedre, de biede til de sit det Hele (Hør!). Nu derimod hører jeg, da der forlanges 2000 Rbd. til Bøndehøjskoler, saa skal det være Grund nok derimod, om man endog hylder Ideen og anseer Sagen for nok saa nødvendig, at det jo dog ikke nær er, hvad der maa gjøres til Bøndernes Oplysning og Almueunderviisningens Forbedring, og altsaa skal man fremdeles, som man allerede har gjort, i Aarhundreder opsætte den Sag, opsætte Begyndelsen deraf (Hør!), Begyndelsen, som dog stedse først maa see for man kan komme til Guden. Saaledes troer jeg dog nu ikke, at Thinget i det Hele vil tænke, og jeg maa bestandig ved denne Materie komme tilbage til hvad jeg før har sagt og skal blive ved at sige, saalænge jeg har den Gæde at sidde i Folkethinget: vi have maattet høre, og have — om jeg ikke hørte feil — ogsaa hørt det idag, at naar en af vore forrige Konger eller endog et Collegium har givet et af sine Hverdagsløfter, saa maa det betragtes som en hellig Arv, som nødvendig maa indløses og indfries, i hvad vi saa end gjøre; men det er i mine Dine noget ganske Andet og noget langt høiere, naar en af vore forrige Konger, saaledes som Christian den Ottende gjorde, efter lang og moden Overveelse og næsten i sit sidste Aandedræt, høitidelig lovede Folket, at han vilde grunde en Indretning, der skulde være stiftet til at give hele Folkeungdommen, lige ned til de Nedreste, Leilighed til at naae den høiere Dannelse, der kan forliges med deres Stilling og svare til deres Lyst, og naar det er skeet, saa maa et saadant Løfte, hvad Skifte end For-

fatningen maatte undergaae, staae som uroffelig, som Noget, enhver følgende Bestyrelse vil stræbe at indføre, og, om det er muligt, paa en endnu større, paa en mere glædsfuld, paa en mere frugtbar Maaade, end man turde vente det under den forrige Regjering. Men det er nu slet ikke skeet, vi have hidtil, naar der er talt om saadanne Ting, her ikke kunnet naae en Begyndelse. Den Begyndelse, som her er foreslaaet, nemlig at der skulde bevilges 2000 Rbd. til at understøtte saadanne Bøndehøjskoler, der maatte opstaae under Regjeringens Omsoarg, er vistnok en meget svag Begyndelse, og det kan forsaavidt kaldes svævende, som det jo staaer svævende, om der vil være nogen saadan Skole at udrede det til eller ikke, men naar der ved et Spørgsmaal skal eller maa være det allermindste Svævende, da veed jeg ikke Noget, der hellere maa være svævende, end den Gjenstand, der fordrer Udgiften, thi dersom den ikke viser sig, saa vil jo Udgiften spares. Der vilde imidlertid i mine Tanker, saalidet som det end synes, dog ikke være saalidet som det synes, naar det blev afgjort ved Thingets Stemme, fordi det ikke alene vilde være et Barsel, men det vilde næsten være et Baand paa, at der dog herefter vilde gjøres Noget, og noget Mere for Folkeoplysningen, for den Oplysning og Dannelse, som man ikke faaer et Levebrød for, men som skulde tjene til, baade at man kunde drive sin Næringsvet bedre, og have mere Glæde derved, i hvilken Stilling af Samfundet man end var sat (Hør!). Derfor, ligesom jeg har taget Deel i at stille dette Ændringsforslag, uagtet jeg naturligtvis maatte lade det komme derpaa an, hvorvidt de Bøndehøjskoler, der mulig enten allerede bestaae eller kunne reise sig, og blive understøttede, enten vare overeensstemmende med hvad jeg anseer for det Rette, eller stridende derimod, men dog ikke, som den sidste ærede Taler syntes at mene, er i Tvivl derom, saaledes har jeg væsentlig deeltaget deri, fordi jeg er overbevist om, at Hovedsagen er den, at Sagen kommer i levende Bevægelse, og at den Erang kan blive klar, som Folket aabent har og dog daglig mere maa føle, Erangen til at faae Lys om sig selv, Lys baade indvortes og udvortes, Lys over sin Stilling